

Hrvatska književnost moderne

Je razdoblje u povijesti hrvatske književnosti koje slijedi nakon realizma

Određuje se godinama : **1. 1892-1916** i **2. 1895-1914**

1.1892 – početak moderne najavljuju generacije pripovjedača

A.G. Matoš : Noć Savjesti

J. Leskovar : Misao na vječnost

1916 – završetak moderne označuje pojava novih knjiženih časopisa koji

najavljuju ekspresionizam : **Kokot 1916** i **Vijavica 1917-Šimić**

2.1895 – početak moderne obilježava povijesni događaj kojim mladi hrvatski sveučilištarci ulaze u javni život → spaljivanje mađarske zastave

1914 – moderna završava smrću velikih pisaca : **V.Vidrić - 1909** i **A.G.Matoš – 1914**

moderna je heterogen period → značajke stilski pluralizam

Stilovi : dekadencija, simbolizam, impresionizam, neoromantizam

Zajednička obilježja : književnost ima zadaću izražavati općeljudske probleme i prvenstveno služiti ljepoti tj. Estetikom, doživljaju koji se ostvaruje novim stilskim postupcima

Dominantni stil hrvatske moderne je impresionizam → težnja nekom općem skladu i dosizanju «više ljepote»

1914 tiskana antologija **Hrvatskih mladih lirika** → sinteza impresionističke poezije uz Vidrića i Matoša prvi put se javlja Tin Ujević, mnogi mladi hrvatski liričari

DRUŠTVENO POLITIČKE PRILIKE :

U Hrvatskoj još uvijek jak feudalizam

Austrija i Mađarska dovode zemlju u **katastrofalnu gospodarsku situaciju**

- sprečavaju razvoj industrije
- iskorištavaju prirodna bogatstva

obuzelost nacionalnim pitanjima

- stranačke borbe
- nastojanje da se odupre mađarizaciji i germanizaciji posebno u doba

Khuena Hedervarya

u takvoj atmosferi u redovima naših intelektualaca došlo je do općeg klouna i pesimizma

KNJIŽEVNO STVARALAŠTVO

U razdoblju moderne još stvaraju izraziti predstavnici **realizma** (Novak, Kumičić, Kozarac, Gjalski, Kranjčević)

Pod utjecajem ruskih realista djela obogaćuju **psihičkim analizama likova**

Toj realističkoj grupi pridružuju se :

Viktor Car Emin – književna djela tematski vezana uz **Istru** roman : **Pusto ognjište, Usaklo uvelo, Naša Mare...**

Tradiciju stvaranja **seoske pripovjesti** nastavljaju : **Ivan Kozarac** Slavonska krv, Đuka Begović

Proza **socijalne problematike i psihološke analize** : **Josip Kosor** : Crni glasovi, Optužba

Analiza **unutarnjih stanja-ljudi nemirne naravi i skitalačkog duha** → Slavonski motivi

Franjo Horvat Kiš pripovjetke s motivima **Hrvatskog zagorja**

U dramsku književnost unose se i elementi naturalističkog stila

Josip Kosor – Požar strast

Srđan Tucić – Truli dom, Povratak

Pisci koji u razdoblju moderne stvaraju realističik i naturalističkim stilom nazivaju se **tradicionalisti⇒stari**

Književno stvaralaštvo razdoblja moderne možemo podjeliti u 2 grupe

1. do 1903 g.

2. od 1903 – 1916 g.

1.faza – značajna je po tome što se u njoj odvija i završava **pokret hrvatske moderne** 1887-1903

pokret ima generacijski karakter – dolazi iz redova studentske mladeži

reakcija je na stagnaciju hrvatskog društva

zalaganje za kulturni preporod

intelektualci imaju presudnu ulogu u rješavanju socijalnih i političkih pitanja

→uz pokret vezan povijesni događaj spaljivanja mađarske zastave na Jelačićevom trgu pred carem Franjom Jospom I i Khuenom Hedervaryjem prigodom otvaranja zgrade kazališta

bio je to znak prosvjeda protiv Khuenove vladavina i mađarizacije

sudionici pokreta protjerani su sa Zagrebačkog sveučilišta

nastavljaju studij u Beču i Pragu gdje upoznaju nova književna gibanja i nove filozofske ideje

Stvorena je **Praška i bečka grupa**

Pokret je imao presudno značenje za razvoj umjetničkog života u cjelini

PRAŠKA SKUPINA

Pokreće časopis **Hrvatska misao** u Pragu 1897- list za književnost, politiku i socijalna pitanja

Zabranje u hrvatskoj

BEČKA SKUPINA

Pokreće časopis **Mladost** 1898 – list za književnost i umjetnost

→praška skupina se više bavila političkim i kulturno-socijalnim pitanjima, a bečka književno-umjetničkim

iako pokret nije imao književni karakter djelovao je na književnu usmjerenost

«**MLADI**»dolaze u dodir s novim strujanjima u europskoj umjetnosti i spoznaju

da hrvatska književnost pripada u europsku književnost

posredsvom bečke skupine na hrvatsku književnost utječe **bečka secesija, a**

praška grupa donosi utjecaj **slavenskih književnosti**

utjecaj imaju i prijevodi Baudelaira i Verlainea

u **1 fazi** mlada generacija modernist tek stasa i objavljuje prve radove u

časopisima **Vijenac, Nada, Život** 1900

objavljena djela 1 faze :

A.G. Matoš : Iverje 1899 – pripovjest

Novo iverje 1900 – pripovjest

Ivo Vojnović – Ekvinocij 1895 – drama

Dubrovačka trilogija 1903 – drama

V.Nazor – Slavnske legende 1900 – poezija

Milan Begović – Knjiga Boccadoro 1900 – poezija

2 faza → nastala najznačajnija liriska, prozna dramska ostvarenja u razdoblju moderne

Vladimir Vidrić – pjesme 1907

Dragutin Domjanić – Pjesme 1909

A.G.Matoš – Umorne priče – pripovjesti

Milutin Cihlar Nehajer – Bijeg - roman – najbolji roman u hrvatskoj modern

Dinko Šimunović – Mrkodol – pripovjesti

Središnji časopis je **Suvremenik 1906**

Od 1906-1914 nastaje cjelokupni Matošev opus objavljen u knjizi tek posthumno 1923

Najznačajniji pjesnici hrvatske moderne su :

A.G.Matoš

V.Vidrić

U razdoblju moderne ponovo oživljava – **dijalektalna poezija** → Matoš

Najizrazitiji predstavnici :

Dragutin Domjanić – kajkavski dijalekt

Fran Galović – kajkavski dijalekt

Vladimir Nazor – čakavski dijalekt – Istra

Književna kritika : → najznačajniji kritičari razdoblja moderne su

A.G. Matoš

Milan Marjanović

Milutin Cihlar Nehajer

A.G.Matoš je predstavnik tzv impresionističke kritike → kritika je rezultat trenutnih osjećaja-impresija... **jedino mjerilo** → **estetsko mjerilo**

→ pisao je kritike o mnogim svojim suvremenima

Milan Marjanović – tražio je da se poštuje literarne tradicije → literatura mora odražavati stvarni nacionalni život

Milutin Cihlar Nehajer- osnovao je **misao i ideja djela**

DRAMSKO STVARALAŠTVO I KAZALIŠNI ŽIVOT

80-tih godina 19st kazališni život je opisan kao bijedan i nekvalitetan na sceni nije bilo velikana dramske umjetnosti (Shakespear, Maliere, Gothe) -prijelomna godina u razvoju drame i kazališta je **1895** → javlja se **Vojnovićeva modernistička drama EKVINOCIJ**

Otvora se kazališna zgrada **Hrvatsko zemaljsko kazalište**

Počinje razdoblje hrv. Kazališta pod imenom **Miletićeva era**

Stjepan Miletić – postaje intendant(upravitelj kazališta s dramom operom i baletom **HZK**

Bavi se i redateljskim radom

U repertoar uvodi i prije svega hrvatsku dramu(dubrovaču dramu – Držića i Gundulića) te veike svjetske dramatičare

Obnavlja rad opere izvedbom Zajčeve «Nikole Šubića Zrinskog» zatim dolazi premijera «**Porina**» V. Lisinskog

Značajniji pisac razdoblja moderne je :

Milan Begović : Pustolov pred vratima, Bez trećeg, Božji čovjek

Likovne umjetnosti

Dinamičan i sadržajno bogati likovni život

Moderniste prdvodi Vlaho Bukovac slikar velikih povijesnih i alegorijskih kompozicija

Šalabahteri

Adresa : <http://www.salabahteri.cjb.net/>

Email: salabahteri@hi.hinet.hr